

Силабус навчальної дисципліни «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії»			
Напрямок підготовки	Доктор філософії		
Галузь знань	03 Гуманітарні науки		
Спеціальність	035 Філологія		
Освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство		
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору аспіранта		
Мова навчання	Українська		
Семестр	II		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Форма підсумкового контролю	Залік		
Викладач	Воробйова Ольга Петрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені професора О.М. Мороховського КНЛУ		
Анотація навчальної дисципліни	<p>Дисципліна «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта зі спеціальності 035 Філологія. У <i>теоретичному</i> плані вона забезпечує професійний розвиток аспірантів у галузі теорії тексту – від ранньої лінгвістики тексту до його сучасних когнітивно-дискурсивних та семіотико-нарративних студій – і спрямована на формування наукової та прикладної обізнаності аспірантів-філологів у спектрі ключової проблематики цієї теорії та практики філологічного аналізу тексту. У межах курсу аспіранти отримують знання стосовно історіографії теорії тексту, еволюції «образу тексту» у філологічних студіях, її основних концепцій, ключових персоналій та шкіл вітчизняної і зарубіжної теорії тексту, включаючи її категоріальні, когнітивні, дискурсивні та семіотико-нарративні відгалуження. Особливу увагу в межах курсу приділено базовим (адресантність та адресованість, у тому числі в аспекті перекладу) і супровідним (напруженість, емотивність тощо) категоріям тексту з огляду на його антропоцентри. У фокусі уваги курсу перебувають також ключові філологічні моделі тексту, включаючи авторську (макрознак :: комунікат :: текстура) та механізму читацького емоційного резонансу. Курс завершується розглядом художніх текстів малої прозової форми в термінах метаметоду семіотико-нарративного аналізу. У <i>практичному</i> плані дисципліна передбачає опанування вмінням проведення поглибленого філологічного аналізу різножанрових текстів у контексті різних дослідницьких парадигм.</p>		
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
	лекції	20 год.	6 год.
	семінарські заняття	10 год.	4 год.
	практичні заняття	–	–
	консультації	–	–
	самостійна робота	60 год.	80 год.

<p>Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни</p>	<p>Для успішного засвоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в галузі загального мовознавства, стилістики та інтерпретації тексту, теорії перекладу, сучасних методів лінгвістичних досліджень. Знання та навички, отримані внаслідок вивчення цих курсів, формують необхідну базу для опанування курсу «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії» і мають високу ступінь кореляції з його змістом. Аспіранти повинні <i>знати</i>: принципи та етапи еволюції наукових парадигм у контексті лінгвістичних студій; основні поняття і базові положення лінгвостилістики, інтерпретації тексту, дискурсології, загального мовознавства та когнітивної лінгвістики; критерії ідентифікації функціонально значущих елементів різножанрових текстів; основи лінгвістичної теорії перекладу. Аспіранти повинні <i>вміти</i>: застосовувати методики лінгвістичного аналізу різножанрових текстів у термінах основних параметрів текстотворення; працювати з науковою та довідковою літературою, у тому числі англійською мовою; володіти культурою усного виступу, у тому числі у формі презентацій, брати участь у науковій дискусії; доводити наукові гіпотези, здійснювати критичний огляд наукової літератури, презентувати результати наукового дослідження у формі індивідуальної і групової проєктної роботи.</p>
<p>Мета вивчення дисципліни</p>	<p>Сприяти формуванню у аспірантів системи наукових знань про вербальну, семіотико-нарративну і концептуальну природу текстуальності, про базові категорії і моделі тексту, принципи і механізми різнорівневого текстотворення, що дозволить поглибити їхні філологічні знання, покращити комунікативну компетентність у сфері академічної комунікації і культури професійного спілкування під час виконання науково-дослідних робіт; сприяти усвідомленню аспірантами етапів еволюції теорії тексту, витоків та напрямів її розбудови, а також векторів її подальшого розвитку, що сприятиме формуванню сучасного світогляду філологів – дослідників та викладачів вищої школи; сприяти поглибленню вмінь і навичок філологічного (лінгвістичного, лінгвокогнітивного та семіотико-нарративного) аналізу різножанрових текстів в аспекті їхньої інтенційної, референційної та рецептивної семантики, у тому числі в емотивному та перекладацькому ракурсах, що є необхідним для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності філолога.</p>
<p>Компетентності, яких аспірант набуває в результаті вивчення дисципліни</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвідомлення ролі системності наукових знань для розв'язання комплексних проблем у галузі теорії тексту, що передбачає володіння знаннями із загальнофілологічних дисциплін, новітніх наукових парадигм і методології філологічних досліджень. 2. Здатність формулювати наукову проблему в галузі теорії тексту, робочі гіпотези стосовно власної досліджуваної проблематики крізь призму теорії тексту, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань міждисциплінарного ґатунку. 3. Здатність визначати методологічні засади комплексного філологічного дослідження тексту та дискурсу, удосконалювати методи та методики аналізу й інтерпретації різножанрових текстів. 4. Здатність самостійно збирати, опрацьовувати, узагальнювати й всебічно аналізувати результати філологічних досліджень у галузі теорії тексту, інформацію про наукові процеси в цій галузі, що відбуваються в Україні та в світі. 5. Здатність до генерування нових, креативних ідей, пов'язаних з розробкою досліджень у галузі теорії тексту. 6. Здатність до проведення аналітичної та експериментальної наукової діяльності в галузі текстових студій та суміжних дисциплін, до організації, планування й прогнозування результатів наукових досліджень філологічного ґатунку. 7. Здатність до ефективного практичного використання комп'ютерних та мультимедійних технологій у підготовці презентацій та проєктних робіт з проблематики теорії тексту. 8. Здатність працювати з наукометричними базами даних з метою пошуку інформації з проблематики теорії тексту для виконання власного наукового дослідження та в підготовці одноосібних та колективних наукових публікацій. 9. Здатність до наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів державною й іноземними мовами 10. Здатність до публічного представлення і захисту наукових результатів, виступів на наукових форумах, конференціях і семінарах, дотичних до проблематики теорії тексту. 	

Результати навчання з дисципліни

1. Характеризувати етапи становлення лінгвістики тексту і теорії тексту в цілому у термінах і підходах західноєвропейських і східноєвропейських шкіл та з огляду на окремі персоналії.
2. Критично аналізувати актуальний стан текстлінгвістичних студій з орієнтацією на чинні настанови сучасної лінгвістики.
3. Пояснювати основні поняття текстлінгвістики і теорії тексту, базові моделі тексту, володіти інвентарем конститутивних (семантико-концептуальних, прагмасемантичних та семантико-синтаксичних) і супровідних (напруженість, емотивність тощо) текстових категорій.
4. Розрізняти базові антропоцентри художнього тексту, включаючи категорію адресованості, та ідентифікувати її модифікації у перекладі.
5. Критично осмислювати засади і принципи наративно-семіотичних студій художнього тексту.
6. Оперувати концептуально- методологічним апаратом текстлінгвістики та інших лінгвотекстових студій, розробленими різними школами, напрямиами і персоналіями.
7. Поєднувати різні методики лінгвістичного аналізу різножанрових текстів у власних дослідженнях та поетапно здійснювати такий аналіз.
8. Розробляти власну концепцію досліджуваного матеріалу з огляду на здобутки теорії тексту в термінах міждисциплінарних зв'язків.
9. Визначати способи прикладного застосування результатів власного дослідження у практичному аналізі різножанрових текстів.
10. Уміти робити усні презентації за матеріалами курсу згідно з індивідуальними чи груповими завданнями.
11. Уміти виготовлювати необхідні роздаткові та комп'ютерні матеріали і забезпечувати зворотній зв'язок з аудиторією під час усних презентацій.
12. Виявляти навички самостійної підготовки індивідуальних презентацій з використанням творчого підходу.
13. Самостійно виконувати завдання з аналізу різножанрових текстів із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Тематичний план занять

Змістовий модуль 1. «Образ тексту» і його еволюція: контури, зміст, модифікації. Основні парадигми дослідження тексту. Текстовість/ текстуальність у контексті західноєвропейських та східноєвропейських текстолінгвістичних студій. Базові поняття і персоналії

- 1.1 *Етапи еволюції «образу тексту» в філологічних дослідженнях: текст як вмістище, генератор смислів, конденсатор культурної пам'яті, предметне знання.*
- 1.2 *Основні парадигми дослідження тексту: системно-структурна, комунікативно-діяльнісна, когнітивно-інтерпретативна. Граматика тексту, лінгвістика тексту /текстуальності, когнітивно-орієнтована теорія тексту. Лінгвістика тексту в західноєвропейській традиції (В. Дресслер, Р. де Богранд, Т.А. ван Дейк, Я. Петефі). Лінгвістика тексту у східноєвропейській традиції (І.Р. Гальперін, З.Я. Тураєва, О.І. Москальська, Є.А. Реферовська, О.П. Воробйова, О.О. Селіванова та ін.).*
- 1.3 *Текстуальність і її основні параметри (стандарты). Текст vs. дискурс. Категоріальна лінгвістика тексту: загальний огляд.*
- 1.4 *Базові поняття теорії тексту (текстовість/ текстуальність, стандарты текстуальності, текстові категорії, текстотворення, текстооформлення, сигнали реалізації текстових категорій, моделі тексту, «розщеплення» референції, адресант й адресат у художньому тексті/ дискурсі, текст-макрознак, текст-комунікат, текстура, стратегії текстопобудови/ текстотворення, антропоцентри, інтенційна, референційна та рецептивна семантика.*

Змістовий модуль 2. Текстові категорії у традиційному і когнітивному висвітленні. Ключові моделі тексту. Текст як макрознак, комунікат та текстура: основні одиниці та принципи розгортання

- 2.1. *Текстові категорії у традиційному і когнітивному висвітленні. Типологія текстових категорій. Стереотипні, прототипні та політипні моделі тексту.*
- 2.2. *Текст як макрознак, комунікат та текстура: основні одиниці та принципи розгортання. Принцип категоріально-текстової домінанти в макросеміотичній площині тексту. Принцип лабіринту та його розплутування в комунікативно-оповідній площині тексту. Принцип павутиння у вербальній площині тексту.*

Змістовий модуль 3. Антропоцентри художнього тексту крізь призму текстових категорій. Іntenційні та рецептивні вияви текстових категорій у традиційному та когнітивно-дискурсивному висвітленні. Образ автора (адресантність) та образ читача (адресованість). Адресованість у семантико-структурному, змістово-оповідному та власне вербальному ракурсах.

Адресованість перекладеного тексту

3.1 *Поняття текстового антропоцентру.* Текстові категорії в референційному, інтенційному та рецептивному планах. Адресантність vs, адресованість як текстові категорії.

3.2 *Адресованість у семантико-структурному, змістово-оповідному та власне вербальному ракурсах.* Текст як макрознак: орієнтаційні, регулятивні та моделювальні вияви адресованості. Текст-комунікат: тактико-стратегічні вияви адресованості. Образ читача як оповідний модус художнього тексту: ідеальний читач vs. фіктивний читач. Сигнали адресованості художнього тексту: механізми (глобальні, локальні і локалізовані невизначеність, заданість та їх взаємодія) і типологія.

3.3 *Адресованість перекладеного тексту:* чинники впливу та модифікації. Функційні зміщення та зсуви сигналів адресованості.

Змістовий модуль 4. Супровідні категорії художнього тексту.

Емотивність у контексті теорії емоційного резонансу. Напруженість як текстова категорія та універсальний принцип

4.1 *Проблематика супровідних категорій художнього тексту:* типологія та взаємозв'язок з основними (референційними, інтенційними, рецептивними та структурними) текстовими категоріями.

4.2 *Емотивність як категорія художнього тексту.* Когнітивне підґрунтя емотивності. Емотивність у контексті теорії емоційного резонансу. Механізми створення емоційного резонансу в художньому тексті (іконічність і куматоїдність).

4.3 *Напруженість як універсальний принцип тексто-, смисло- та образотворення.* Саспенс (сюжетне напруження) у його жанрових виявах.

Змістовий модуль 5. Художній текст в аспекті семіотико-нарративного аналізу. Метаметод семіотико-нарративного аналізу: граматики

Цв. Тодорова, риторика Ж. Женетта, семіотика Р. Барта

5.1 *Суть метаметоду семіотико-нарративного аналізу художнього тексту за Р. Шоулзом: граматики Цв. Тодорова, риторика Ж. Женетта, семіотика Р. Барта.*

5.2 *Оповідна граматики Цв. Тодорова:* рекурентне синтаксичне і семантичне кодування, тематизація, символна нотація, фікціональні пропозиції, атрибуції і акції.

5.3 *Оповідна вербоцентрична риторика Ж. Женетта:* художні час (тривалість та частота), спосіб (дистанція і перспектива) та стан (нарративна відстань). Паралепсис і параліпсис.

5.4 *Оповідна семіотика Р. Барта:* лексії і нарративні коди. Проєретичний код (код дій). Герменевтичний код (код загадок), культурні коди, конотативні коди, символічні коди.

Система оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Тематичний контроль: Індивідуальне і групове опитування. Експрес-контроль.
ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.	<i>Методи</i> інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання <i>Методи навчання:</i> • інтерактивні лекційно-семінарські з використанням презентацій у	Оцінювання роботи аспірантів в групах.
ПРН 4. Обирати адекватну предмету		

філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.	форматі PowerPoint • групова наукова дискусія, обговорення матеріалу в режимі діалогу із постановкою проблемних питань	
ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.	• дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси, використання елементів інтелектуальної гри	
ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.	• ситуаційний аналіз (кейс-метод), дослідження ситуації професійної взаємодії з використанням різних методів (аналіз літературних джерел, спостережень тощо), презентація результатів виконаних досліджень	Оцінювання індивідуальних завдань аспірантів.
ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.	Індивідуальні завдання: • усний та письмовий аналіз й інтерпретація різножанрових англійських та українських оповідань за визначеними методиками	Оцінювання індивідуальних і групових презентацій.
ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.	• Індивідуальні та групові презентації студентів за обраними темами, дотичними до матеріалу курсу • виготовлення роздаткових матеріалів.	Перехресне оцінювання презентацій аспірантами. Тематичне поточне тестування. Модульна контрольна робота. Залік.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. **Поточний контроль** проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється *за накопичувальною системою із виведенням середнього арифметичного*.

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії» передують написання аспірантами модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

з дисципліни «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії»

Модульна контрольна робота включає три завдання, перше (аргументоване визначення набору текстових категорій, ключових для запропонованого для аналізу оповідання) і третє (визначення ролі кожної з ідентифікованих текстових категорій у структурі та смисловій організації аналізованого оповідання) з яких оцінюються за шкалою від 0 до 5 балів, а друге (детальний аналіз визначених текстових категорій, споряджений прикладами, з акцентом на шляхи взаємодії цих текстових категорій в аналізованому оповіданні) – від 0 до 10 балів за такими критеріями.

5/9-10 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

4/7-8 балів виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

3/5-6 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

2/3-4 бали і менше виставляється за умови відсутності вичерпної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 20, які переводяться у рейтинговий

бал, який дорівнює 50 балам.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Теорія тексту: напрями розвитку, наукові школи і персоналії» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	задовільно
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

Політика курсу

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра психології, педагогіки і фізичного виховання і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Під час роботи над письмовими роботами не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: • використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; • використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; • видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; • несамотійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); • фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; • посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, • залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

Основні види відповідальності аспірантів за порушення академічної доброчесності: • повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); • повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; • відрахування із закладу освіти; • позбавлення академічної стипендії; • позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Барт Р. (1989). *Избранные работы: Семиотика. Поэтика*. Пер. с фр. Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г.К.Костикова. М.: Прогресс.
2. Воробьёва О.П. (2013). Лингвистика сегодня: реинтерпретация эпистемемы. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*. 16(2): 41–47.
3. Воробьёва О.П. (1993). *Лингвистические аспекты адресованности художественного текста (одноязычная и межъязыковая коммуникация)*. Дис. ... докт. филол. наук / МГЛУ. Москва.
4. Гальперин И.Р. (1981/2004). *Текст как объект лингвистического исследования*. [2-е изд-е]. М.: Едиториал УРСС.
5. Гладь С.В. (2000). *Эмотивность художественного текста: семантико-когнитивный аспект (на материале современной англоязычной прозы)*: Дис. ... канд. филол. наук. Киев.
6. Кухаренко В.А. (2018). *Текст и его структура*. М.: Изд-во «Флинта»
7. Лещенко А.В. (2017). *Нарративная напряженность художественного текста*. Черкассы: ЧП Гордиенко Е.И.
8. Пропп В.Я. (2001). *Морфология волшебной сказки*. М.: Лабиринт.
9. Селиванова Е.А. (2002). *Основы лингвистической теории текста и коммуникации*. К.: ЦУЛ «Фитосоцицентр».
10. Тураева З.Я. (1986). *Лингвистика текста*. М.: Просвещение.
11. Чернявская В.Е. (2009). *Лингвистика текста: Поликодовость. Интертекстуальность. Интердискурсивность*. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ».
12. de Beaugrande, R., Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistics*. L.; N.Y.: Longman.
13. van Dijk, T.A. (1972). *Some Aspects of Text Grammars. A Study in Theoretical Poetics and Linguistics*. The Hague: Mouton.
14. Neubert, A. (1985). *Text and Translation*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
10. Scholes, R. (1982). *Semiotics and Interpretation*. New Haven; L.: Yale University Press.

Додаткова:

1. Азнаурова Э.С. (1988). *Прагматика художественного текста*. Ташкент: Изд-во ФАН УзССР.
2. Арутюнова Н.Д. (1981). Фактор адресата. *Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз.* 40(4): 356–367.
3. Баранов А.Г. (1993). *Функционально-прагматическая концепция текста*. Ростов/Дон: РГУ.
4. Болотнова Н.С. (2009). *Филологический анализ текста: учеб. пос.* [4-е изд-е]. М.:

- Флинта: Наука.
- 5.Валгина Н.С. (2003). *Теория текста*. М.: Логос.
- 6.Воробьева О.П. (2008). Образ текста в ментальных репрезентациях: когнитивно-семиотический подход. *Записки з романо-германської філології. Вип.20: Ювілейний. Присвячений 80-річчю проф. В.А.Кухаренко*. Одесса: Фенікс: 25–32.
- 7.Воробьева О.П. (1991). Стилистика текста. А.Н. Мороховский и др. *Стилистика английского языка: Учебник*. К.: Вища школа.
- 8.Воробьева О.П. (1993). *Текстовые категории и фактор адресата*. К.: Вища школа.
- 9.Гадамер Г.-Г. (1991). *Актуальность прекрасного*. М.: Искусство.
- 10.Гончарова Е.А. (1989). *Категории автор-персонаж и их лингвостилистическое выражение в структуре художественного текста (на материале немецкоязычной прозы)*: Дис. ... д-ра филол. наук. Ленинград.
- 11.Зарубина В.И. (1981). *Текст: Лингвистический и методический аспекты*. М.: Рус. яз.
- 12.Земская Ю.Н. и др. (2010). *Теория текста*. Чувакин А.А. (ред.). 2-е изд. М.: Флинта: Наука.
- 13.Золян С.Т. (1990). Семантические аспекты поэтики адресата. Лихачев Д. С. (ред.). *Res Philologica*: Сб. ст. М.; Л.: Наука. 351–356.
- 14.Ингарден Р. (1962). *Исследования по эстетике*. Пер. с польск. Якушева А. (ред.); Предисл. В. Разумного. М.: Изд-во. иностр. лит.
- 15.Кайда Л. Г. (2011). *Композиционная поэтика текста*. М.: Флинта: Наука.
- 16.Караулов Ю.Н., Петров В.В. (1989). От грамматики текста к когнитивной теории дискурса. Т.А. ван Дейк. *Язык. Познание. Коммуникация*. Пер. с англ.: Сб. работ. Петров В.В. (сост); Герасимов В.И. (ред.); Вступ. ст. Ю.Н. Караулова и В.В. Петрова. М.: Прогресс. 5–11.
- 17.*Квадратура смысла: Французская школа анализа дискурса* (1999). Серю П. (общ. ред.). М.: Прогресс.
- 18.Коллегаева И.М. (1991). *Текст как единица научной и художественной коммуникации*. Одесса: Изд-во ОГУ им. И.И. Мечникова..
- 19.Кондаков И.В. (1990). К поэтике адресата (в контексте идей академика Г. Степанова). Лихачев Д. С. (ред.). *Res Philologica*: Сб. ст. М.; Л.: Наука. 18–29.
- 20.Лотман Ю.М. (1998/1970). *Структура художественного текста*. М.: Искусство.
- 21.Лотман Ю.М. (1977). Текст и структура аудитории. *Труды по знаковым системам*. Вып 9. / Учен. зап. Тартуского ун-та. Вып. 422. Тарту, 1977. 55–61.
- 22.Макаров М.Л. (1998). *Интерпретативный анализ дискурса в малой группе*. Тверь: ТГУ.
- 23.Матвеева Т.В. (1990). *Функциональные стили в аспекте текстовых категорий*. Свердловск: Изд-во УралГУ.
- 24.Мецлер А.А. (1987). *Структурные связи в тексте*. Кишинев: Штиинца.
- 25.Молчанова Г.Г. (1988). *Семантика художественного текста*. Ташкент: Изд-во ФАН УзССР.
- 26.Москальская О.И. (1981). *Грамматика текста*. М.: Высш. школа.
- 27.Мурзин Л.Н., Штерн А.С. (1991). *Текст и его восприятие*. Свердловск: Изд-во УралГУ.
- 28.Мышкина Н. (1991). *Динамико-системное исследование смысла текста*. Красноярск: Изд-во КГУ.
- 29.Новиков А.И. (1983). *Семантика текста и её формализация*. М.: Наука.
- 30.*Новое в зарубежной лингвистике*. (1978). Вып. VII: *Лингвистика текста*. М.: Прогресс.
- 31.Папина А.Ф. (2002). *Текст: его единицы и глобальные категории*. М.: Эдиториал УРСС.
- 32.Радзиевская Т.В. (1993). *Текст як засіб комунікації*. К.: Ін-т української мови.
- 33.Ретуева Л.Н. (1988). *Семантическая напряженность художественного прозаического произведения (на материале рассказов А.Мэрдок и М.Дрэббл)*: Дис. ... канд. филол. наук. Иркутск.
- 34.Реферовская Е.А. (1983). *Лингвистические исследования структуры текста*. Л.: Наука, Ленинградское отд.
- 35.Сидоров Е.В. (1987). *Проблемы речевой системности*. М.: Наука.
- 36.Степанов Г.В. (1988). Единство выражения и убеждения (автор и адресат). Степанов Г.В. *Язык. Литература. Поэтика*: Сб. работ. М.: Наука. 106–124.
- 37.Филлипов К.А. (2003). *Лингвистика текста*. СПб: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та.

38. Шабес В.Я. (1989). *Событие и текст*. М.: Высш. школа.
39. Щирова И. А., Гончарова Е. А. (2007). *Многомерность текста: понимание и интерпретация*: Учеб. пос. СПб.: ООО "Книжный Дом".
40. *Язык и наука конца 20 века* (1995). Степанов Ю.С. (ред). М.: ИЯ РАН, 1995.
41. Dressler, W. (1972). *Einführung in die Textlinguistik*. Tübingen: Niemeyer.
42. Eco, U. (1979). *The Role of the Reader (Explorations in the Semiotics of Texts)*. Bloomington; L.: Indiana Univ. Press.
43. Even-Zohar, I. (1990). The Textemic Status of Signs in Translation. I. Even-Zohar. *Polysystem Studies / Poetics Today*. II(1): 247–251.
44. Halliday, M.A.K., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. L.: Longman.
45. Iser, W. (1978). *The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response*. Baltimore; L.: The John Hopkins University Press.
46. Kintsch, W. & van Dijk, T. A. (1978). Toward a model of text comprehension and production. *Psychological Review*. 85(5): 363–394.
47. Neubert, A., Shreve, Gregory M. (1992). *Translation as Text*. Kent, Ohio, and London, England: The Kent State University Press.
48. Petöfi, Ja .S. (1983). Text, Signification, Models and Correlates. Some Aspects of Text Comprehension and Text Interpretation. Rickheit C. and M. Boch (eds.). *Psycholinguistic Studies in Language Processing*. Boston; N.Y.: de Gruyter. 266–238.
49. Toury, G. (1960). *In Search of a Theory of Translation*. Tel Aviv: The Porter Institute of Poetics and Semiotics, Tel Aviv University Press.

Вибрані публікації проф. О.П. Воробйової з теорії тексту
(у доповнення до наведених вище)

Еволюція образу тексту

1. (1987). О некоторых методологических аспектах изучения текста. *Философия и язык*: Сб. науч. тр. / Киев. гос. пед. ин-т иностр. яз. Киев. 67–73.
2. (1990). Эволюционные тенденции в содержательной структуре художественного текста. *Художественный текст: проблемы изучения*: Тез. всесоюз. науч. совещ. / ИЯ АН СССР, Пензенский педин-т им. В. Г. Белинского. М. 8–9.
3. (1990). К вопросу о логических и аксиологических операторах текста. *Логическое и аксиологическое в высказывании и тексте*: Тез. межвуз. регион. науч. конф. / Чечено-Ингушский ун-т им. Л.Н. Толстого. Грозный.
4. (1991). О предмете лингвистики текста и стилистики текста. *Общая стилистика и филологическая герменевтика*: Сб. науч. тр. / Тверской ун-т. Тверь. 90–96.
5. (1991). К вопросу о смене парадигм в лингвистических исследованиях текста. *Лингвистика: взаимодействие концепций и парадигм*. Вып. 1, Ч. 2 / Харьковский ин-т механ. и электр. сельс. хоз. Харьков. 258–262.
6. (1997). Текстовая номинация в ракурсе когнитивной лингвистики. *Языковая категоризация (части речи, словообразование, теория номинации)*: Мат-лы Круглого стола, посвященного юбилею Е.С. Кубряковой по тематике ее исследований. М. 18–20.
7. (2001). Textual anomalies from the cognitive poetics perspective. *Cognitive Linguistics in the Year 2001*, 19-22 April, 2001. Lodz, Poland: Abstracts. Lodz. 96-98.
8. (2007). Еволюція образу тексту у філологічних студіях. *Мова і культура. (Науковий журнал)*. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго. 9. ІУ(92). Лінгвокультурологічна інтерпретація тексту. 125-130.
9. (2007). Образ текста в филологических студиях: когнитивно-семиотический аспект. *Проблемы представления (репрезентации) в языке. Типы и форматы знания*: Сб науч. тр. / РАН. Ин-т языкознания; МОН РФ; ТГУ им. Г.Р. Державина. / Под ред. Кубряковой Е.С., Поздняковой Е.М. и др. М.-Калуга: ИП Кошелев (Изд-во "Эйдос"). 278-286.
10. (2008). Образ текста в ментальных репрезентациях: когнитивно-семиотический подход. *Записки з романо-германської філології*. Вип.20: Ювілейний. Присвячений 80-річчю проф. В.А. Кухаренко. Одесса: Фенікс. 25-32.

Текстові категорії

11. (1986). Textoоформление и членимость текста. *Текстуальная лингвистика и обучение чтению и аудированию на иностранных языках*: Сб. науч. тр. / Киев. гос. пед. ин-т иностр. яз. Киев. 21 – 26.
12. (1987). Текстовая категория как компонент семантической структуры текста. *Семантика целого текста*: Тез. всесоюз. науч. совещ. / ИЯ АН СССР, Одеський ун-т.

М.. 32.

13. (1989). О некоторых аспектах категориальной лингвистики текста. *Textlinguistik: Beitr. zur Theorie und Praxis der Textgestaltung*. 14. / Dresden Pädagog. Hochsch. Dresden. 25–27.

12. (1993). Про потрійний підхід до тексту та його категорій. *Іноземна філологія*. Львів: Світ. 106: 46–53.

13. (1997). Лингвистическая интерпретация текстовых внесений: операторный, когнитивный, культурологический ракурсы. *Іноземні мови*. 3: 36–38. (у співавторстві з О.А. Бунь).

14. (1997). Лингвокогнитивный аспект вторичной текстовой номинации. *К юбилею ученого: Сб. науч. труд., посвящ. юбилею д.ф.н., проф. Е.С. Кубряковой*. М.: МГЛУ. 51–54.

Категорія адресованості тексту

15. (1989). К вопросу о таксономии адресата художественного текста. *Текст и его категориальные признаки*: Сб. науч. тр. / Киевский пед. ин-т иностр. яз. Киев. 39–46.

16. (1989). Реализация установки на читателя в аспекте культурно-лингвистической традиции. *Язык и история: проблемы лингвокультурной традиции*: Тез. всесоюз. науч. конф./ ИЯ АН СССР. М.: Наука, Глав. ред. вост. лит. 12–14.

17. (1990). Реализация установки на читателя в семантике слова как компонента художественного текста. *Семантика единиц языка и речи*: Тез. респ. научно-практ. конф. / Башкирский ун-т им. 40-летия Октября. Уфа. 82–83.

18. (1990). Игра адресатом и нормы языкового общения. *Нормы человеческого общения*: Тез. межвуз. науч. конф. / Горьковский педин-т иностр. яз. им. Н.А. Добролюбова. Горький. 212–213.

19. (1990). Культурно-национальная специфика номинаций в тексте как средство реализации установки на читателя. *Семантико-прагматические и социолингвистические аспекты изучения языка*: Тез. всесоюз. науч. конф. / ИЯ АН СССР. М. 127–130.

20. (1990). Метафора как средство реализации адресованности художественного текста (социолингвистический аспект). *Проблемы функционального описания языковых единиц*: Тез. межвуз. науч. конф. / Свердловский педин-т. Свердловск. 128–129.

21. (1990). Фактор адресата в художественном тексте: прагматический и социолингвистический аспекты. *Язык и словесность*: Тез. респ. науч. конф., посвят. 100-летию со дня рожд. Е.Д. Поливанова. Ч. 2 / Узбекский респ. педин-т рус. яз. и лит. Ташкент: Укитувчи. 77–79.

22. (1991). Реализация коммуникативных прав адресата художественного текста как показатель изменений языковой картины мира (на материале оригинала и переводов «Беовульфа»). *Картина мира: Лексикон и текст (на материале английского языка)*: Сб. науч. тр. 375 / Московский лингвистич. ун-т. М. 132–138.

23. (1991). О таксономии средств выражения установки на читателя в художественном тексте. *Методические и лингвистические основы преподавания иностранных языков в неязыковых вузах*: Тез. регион. научно-метод. конф. / Донецкий ун-т. Донецк. 106–108.

24. (1992). Реализация фактора адресата в художественном тексте в аспекте лингвокультурной традиции. *Филологические науки*. 1: 59–66.

25. (1996). Linguistic Signals of Addressee-Oriented in the Source and Target Literary Text: A Comparative Study. *CLS 32: Papers from the Parasession on "Theory and Data in Linguistics"*, April 11–13, 1996 / University of Chicago. Chicago: Chicago Linguistic Society. 165–175.

Категорії емотивності і напруженості тексту

26. (1995). Эмотивность художественного текста и читательская рефлексия. *Язык и эмоции*. Волгоград: Перемена. 240–246.

27. (2000). The pragmatics of emotivity markers in literary discourse: Cognitive implications. *7th IprA International Pragmatic Conference: Abstracts, 9-14 July, 2000, Budapest*. Budapest. 375-376.

28. (2000). Сюжетное напряжение сквозь призму конфликта ментальных пространств (опыт концептуального анализа). *Когнитивная семантика: Мат-лы 2-ой междунар. Школы-семинара по когнитивной лингвистике*, Тамбов, Тамбовский госун-т, 11-14 сентября 2000 г. Ч. 1. Тамбов: ТГУ. 123-125.

29. (2001). The pragmatics of emotivity markers in literary discourse: Cognitive implications.

- Науковий Вісник кафедри ЮНЕСКО КДЛУ. LINGUAPAX-VIII. ФІЛОЛОГІЯ. ПЕДАГОГІКА. ПСИХОЛОГІЯ.* 4: 165-174 (у співавторстві з С.В. Гладьо).
30. (2001). Conceptual blending in narrative suspense: Making pain of anxiety sweet. *ICCL 2001: Abstracts 7th International Conference in Cognitive Linguistics*, University of California, Santa Barbara, July 22-27, 2001. 188-189.
31. (2006). Ідея резонансу в лінгвістичних дослідженнях. *Мова. Людина. Світ: До 70-річчя проф. М.П. Кочергана*. Зб. наук, статей / Відп. ред. Тараненко О.О. К.: Вид. центр КНЛУ. 72-86.
32. (2006). Эмоциональный резонанс сквозь призму ментальной симуляции. *Международный конгресс по когнитивной лингвистике: Сб. материалов / ИЯ РАН, Тамбовский ГУ им. Г.Р. Державина, Российская ассоциация лингвистов-когнитологов*, 26-28 сентября 2006 г., Тамбов. Тамбов: Изд-во ТГУ. 46-48.
33. (2008). Поетика хвиль в контексті емоційного резонансу (нарис з когнітивної емотіології). *Мова, культура й освіта в сучасному світі*. Зб. наук, праць до 90-річчя д.філол.н., проф. Романовського О.К. / Відп. ред. Стишов О.А. К.: Вид. центр КНЛУ. 126-135.

Методики аналізу тексту

34. (1989). К проблеме анализа логического аспекта художественного текста. *Мовознавство*. 2: 64–67. (у співавторстві з Т.В. Лук'яною)
35. (1991). Модель «лабиринта» в описании семантики и прагматики текста // *Лингвистическая семантика и прагматика: Тез. всесоюз. науч. конф. / ИЯ АН СССР, Харьковский педин-т им. Г. Сковороды*. М.; Харьков. 142–143.
36. (2013). Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації. *Англістика та американістика*. Зб. наукових праць. 10. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ. 7–11.
37. (2017). 'Haunted by ambiguities' revisited: in search of a metamethod for literary text disambiguation. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow. The Journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava*. Warsaw: De Gruyter Open II(1): 428-496. DOI: 10.1515/lart-2017-0011 **Web of Science**

Текст і переклад

38. (1989). К вопросу о коммуникативно-категориальной эквивалентности при переводе. *Функциональный и семантические корреляции языковых единиц: Тез. всесоюз. науч. конф. / Киевский ун-т им. Т.Г. Шевченко*. Киев. 210–211.
39. (1990). Транслятивная семантика и права адресата. *Семантика в сопоставлении языков: Тез. всесоюз. науч. совещ. / ИЯ АН СССР, Алма-Атинский педин-т иностр. яз.* М.
40. (1991). Роль лингвистики текста в совершенствовании обучения переводу. *Вопросы совершенствования обучения (иностранному) языку как средству межнационального общения: Тез. респ. научно-метод. конф. Ч. 2 / Харьковский ин-т инжен. город. хоз.* Харьков. 96–97.
41. (1991). Проблема воссоздания адресованности художественного текста при переводе (лингвокультурологический аспект). *Сопоставительная лингвистика: теоретические и прикладные проблемы: Тез. всесоюз. науч. совещ. / ИЯ АН СССР, Ужгородский ун-т*. М.; Ужгород. 65–66.
42. (1993). О некоторых нарушениях адресованности художественного текста при переводе. *Теория и практика перевода / Украинский науч. сб.* 19. К.: Вища шк. 14.
43. (1994). Лингвокультурологические особенности переводных художественных текстов в аспекте адресованности. *Язык и культура. Доклады Третьей междунар. конф. / Укр. Ін-т міжнар. віднос., Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Фонд гуманіст. розвитку "Collegium"*. К. 149–155.
44. (1997). Текстовість перекладу в інтерпретаційно-зіставному аспекті. *Проблеми зіставної семантики: Доп. та повід. Міжнар. наук. конф / ІМ НАН України, КДЛУ*. К. 392–395.
45. (2015). Когнітивні оператори в художній семантиці: рецептивно-трансляційний аспект. *Навчати вчитися перекладу: монографія / за заг. ред. проф. С.О. Швачко*. Суми: Сумський держ. ун-т. 18–22.

Додаткові ресурси

контентом на базі платформ Zoom та Google.doc «Читач в тексті: привид чи мовні реальність?» із включеними тестами

Інша додаткова інформація, включаючи літературу в електронному форматі, розсилається аспірантам електронною поштою